

KWALITEITZORG IN DE KLAS

Scholen zijn dynamische bedrijven: continu bezig met veranderingen omdat de ontwikkelingen in de maatschappij niet stil staan. Onderwijs is nooit af, want het kan altijd beter. Ook in de klas.

De eenvoudigste definitie van kwaliteitszorg luidt: alles wat we doen om de gewenste kwaliteit te handhaven of te verbeteren. Iets specifieker geformuleerd: het systematisch en cyclisch verbeteren van het functioneren en van de prestaties van de school om te voldoen aan de eisen die door belanghebbenden worden gesteld. Daarvoor kiest elke school haar eigen aanpak, het best passend bij doelstellingen, mogelijkheden en situatie.

Leren

Bij kwaliteitszorg op school draait in feite alles om het begrip 'leren'. Niet alleen het leren van leerlingen, maar ook van docenten, ondersteunende medewerkers, teams en leidinggevenden. Kwaliteitszorg draagt ertoe bij dat een school een lerende organisatie wordt, die inspeelt op nieuwe ontwikkelingen en in een permanent proces verwickeld is van verbeteren en vernieuwen.

Primair staat natuurlijk het leren van leerlingen: daaraan ontleent elke school immers haar bestaansrecht. Maar... 'leren' is een containerbegrip, waarin veel opvattingen een plaats kunnen krijgen. En het maakt wel wat uit, of je als docent je leerlingen ziet als volgzame consumenten of hen uitdaagt en motiveert arrangeurs van hun eigen leerproces te zijn.

Wat en hoe leerlingen leren is slechts gedeeltelijk merkbaar aan hun gedrag. Veel van de onderwijsleeractiviteiten verlopen volgens vaste patronen (lesuren, zelfstandige werkuren, mentoruren), maar hebben toch een improviserend karakter. Leerprocessen zijn grotendeels black boxes en in het klassikale onderwijs moeilijk grijpbaar.

Procesgericht

Meestal worden onder 'primair proces' alle activiteiten van leerlingen en docenten verstaan: instructie, didactische werkvormen, huiswerk, opdrachten uitvoeren. Dat lijkt vanzelfsprekend, maar de praktijk van het onderwijs is zo gevarieerd dat deze omschrijvingen de lading niet dekken.

Het primair proces is de laatste jaren complexer en activerender geworden. Het gaat al lang niet alleen meer om onderwijzen en leren in interactie tussen docent en leerling met behulp van leermethoden. De traditionele didactische driehoek (leerling, leraar, leerstof) heeft inmiddels plaatsgemaakt voor een nieuwe didactische driehoek (leerling, leerbronnen en leeromgeving). Er ligt een groter accent op zelfstandige leerprocessen en het gebruik van media. Dit heeft ertoe geleid dat andere vormen van processturing in de klas hun intrede hebben gedaan (studiewijzer, probleemgestuurd onderwijs, werkplekleren, portfolio) en dat de docent een coachende rol heeft gekregen.

Bijzonder is dat de docent in de klas meestal het meest actief is in de klassensituatie. In de praktijk richten observaties en metingen zich vaak op het gedrag van docenten: de docent wordt geëvalueerd, niet de activiteiten van de leerling. Daarom is een meer procesgerichte, leerlinggerichte aanpak nodig om de onderwijskwaliteit in de klas te waarborgen, op weg naar 'totale procesbeheersing'.

Winst

Docenten 'moeten' vaak al zoveel en bezwijken niet zelden onder hun zware taaklast. Waarom dan ook nog eens kwaliteitszorg in de klas, welke investeringen moeten er

voor worden gedaan en wat levert het op? Deze rendementsvragen zijn niet alleen praktisch, maar ook heel legitiem. Maar kwaliteitszorg is geen korte termijn-werk: voor de ontwikkeling en verankering ervan blijkt continuïteit een uiterst kritische succesfactor te zijn. Kwaliteitszorg vraagt dus om een lange adem. Maar zijn een efficiëntere werksituatie, het verdwijnen van bureaucratie, rompslomp en 'brandjes blussen', tevreden ouders en leerlingen het alleen al niet de moeite waard?

In de brochure 'Kwaliteitszorg in 10 vragen' wordt op een toegankelijke manier antwoord gegeven op de meest belangrijke vragen over kwaliteitszorg. Te bestellen bij de afdeling verkoop van KPC Groep (bestelnummer 2.210.41, prijs € 15,00). Voor meer informatie over kwaliteitszorg op school:
l.hulsebos@kpcgroep.nl